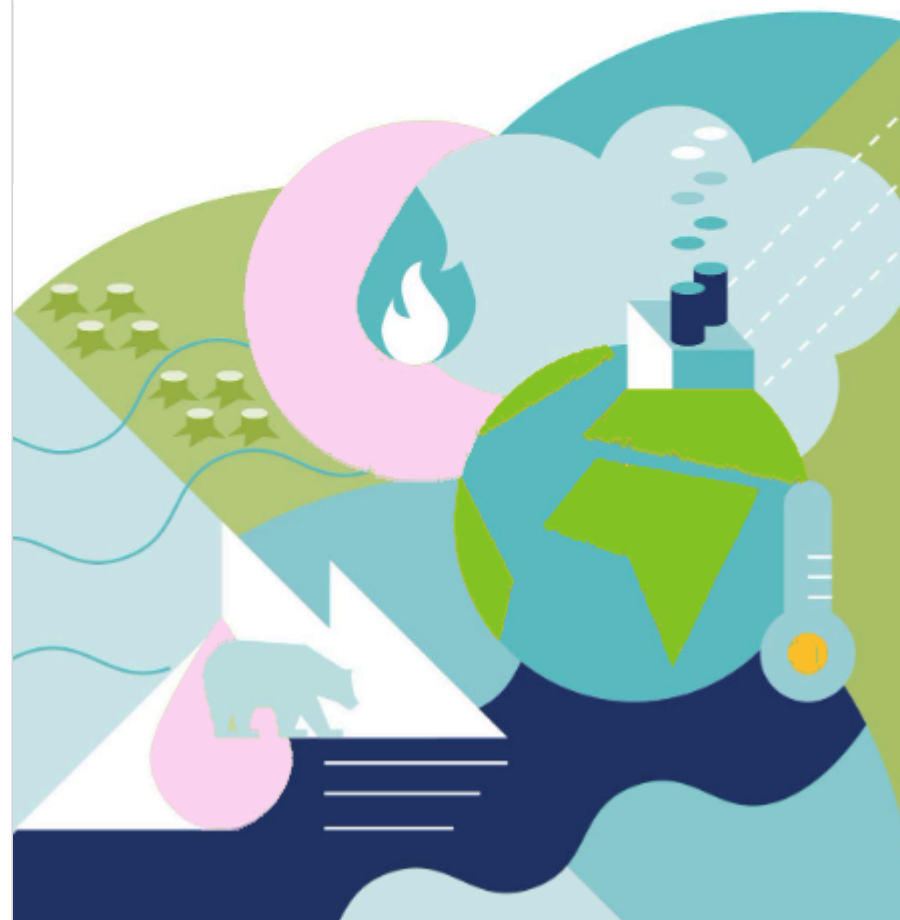

Dobre praktyki w projektach młodzieżowych na rzecz zmiany

Spis treści

Wstęp

Dlaczego warto realizować projekty na rzecz zmiany?

Jakość w projektach z edukacji globalnej

Dobre praktyki w projektach młodzieżowych na rzecz zmiany

Wstęp

Niniejsza publikacja powstała z myślą o osobach uczących w szkole oraz uczniach i uczennicach, którzy w swoich społecznościach szkolnych i lokalnych chcą poruszać tematykę **zaawansowanej edukacji globalnej**. Kierujemy ją do wszystkich osób, które czują potrzebę działania na rzecz zmiany dominujących narracji na temat **globalnych wyzwań** - **klimatu, migracji, kryzysu bioróżnorodności, skutków kultu ciągłego wzrostu lub globalnego konsumpcjonizmu** - poprzez lokalne aktywności, które wprowadzają zmianę w społecznościach szkolnych i wokół nich.

Mamy nadzieję, że zebrane tu wartościowe **przykłady projektów młodzieżowych** zainspirują Cię do działania. Refleksja na temat jakości w projektach z edukacji globalnej pozwoli Ci zwracać uwagę przy podejmowaniu aktywności, tak aby przyniosły one rzeczywistą pozytywną zmianę dla społeczności i osób je realizujących.

W materiale tym pokazujemy projekty młodzieżowe przeprowadzone przez grupy projektowe w szkołach z różnych zakątków naszego kraju zrealizowane w ramach programu „Globalna szkoła” w roku szkolnym 2023/2024. Grupy wykonywały projekty w ramach kursów "Globalna szkoła. Dla zaawansowanych" i "Globalna szkoła. O migracjach i rozmowie".

Chcielibyśmy **podziękować grupom, których projekty znalazły się w niniejszej publikacji**, za wysiłek włożony w przeprowadzenie rzetelnych i wartościowych działań oraz gotowość do zaangażowania w aktywności na rzecz lepszego świata dla wszystkich.

Osoby zainteresowane pogłębianiem kompetencji w zakresie krytycznej edukacji globalnej zapraszamy do lektury naszych publikacji:

[Ćwiczenia z myślenia](#)

[Uwikłani w wielkie narracje. Jak krytycznie myśleć o współczesnym świecie](#)

*Zespół programu „Globalna szkoła”
Centrum Edukacji Obywatelskiej*

Dlaczego warto realizować projekty na rzecz zmiany?

Projekty młodzieżowe to jedna z najciekawszych i najskuteczniejszych metod nauczania i uczenia się. Można je realizować na lekcjach i na zajęciach pozalekcyjnych, w szkole podstawowej i średniej, na wszystkich przedmiotach, a także międzyprzedmiotowo. Uczą samodzielnego i krytycznego myślenia, współpracy i samoorganizacji, pogłębionego dociekania oraz publicznej prezentacji rezultatów swojej pracy. Zastosowane w celach edukacyjnych nie tylko pozwalają zrozumieć temat i zgłębić wiedzę, ale także uwzględniają ważny aspekt: działanie.

Praca projektowa to proces podzielony na etapy. Dzięki temu młodzież krok po kroku przekształca swoje zainteresowania i wyznaczone cele w działania i osiągnięcia, ucząc się jednocześnie więcej naabrany temat i o sobie samej.

Projekt młodzieżowy: 6 etapów

Projekty młodzieżowe mogą mieć odmienny charakter, przez co uczniowie i uczennice mogą się sprawdzić w różnych rolach i dostosować działania do swoich możliwości oraz potrzeb i wyzwań lokalnych związanych z klimatem.

Lista korzyści płynących z realizacji projektów młodzieżowych na rzecz zmiany jest długa:

- ✓ dołożenie swojej cegiełki do pozytywnych zmian w świecie,
- ✓ wzmocnienie świadomości społeczności szkolnej na temat globalnych wyzwań,
- ✓ głębsze zrozumienie (w praktyce) tematów związanych z globalnymi współzależnościami,
- ✓ wzmocnienie różnorodnych, niezwykle potrzebnych kompetencji uczniów i uczennic oraz opiekuna/opiekunki zespołu projektowego (krytyczne myślenie, analiza i synteza informacji, komunikacja, współpraca, wystąpienia publiczne itd.),
- ✓ wzmocnienie poczucia sprawczości u młodzieży przez umożliwienie jej wyboru tematu/kierunku działania i uczenia się,
- ✓ wzmocnienie współpracy w szkole i wspólny wpływ na kształtowanie szkoły jako instytucji zorientowanej na zmianę,
- ✓ rozwój zainteresowań wszystkich realizujących projekt,
- ✓ wzmocnienie wiedzy na temat ważnych i aktualnych wydarzeń.

Jakość w projektach z edukacji globalnej

Jak myśleć o dobrym projekcie?

Czy zastanawiałeś/aś się kiedyś nad **jakością** edukacji, jakością pracy szkoły lub jakością własnej pracy jako nauczyciela, nauczycielki? Zapewne tak. Dla nas w Centrum Edukacji Obywatelskiej kwestie związane z jakością też są niezwykle istotne. Szczególnie ważna jest dla nas jakość w projektach z obszaru edukacji globalnej.

Aby nieco ułatwić grupom młodzieżowym działania projektowe, zebraliśmy **wskazówki**, które pomogą realizować jakościowe projekty przynoszące rzeczywistą zmianę dla świata i osób w nie zaangażowanych.

Przedstawiliśmy je w formie **drzewa** 🌳, którego poszczególne części symbolizują istotne dla nas założenia pracy projektem:

- ✓ **Korzenie** drzewa symbolizują osadzenie w potrzebach lokalnej społeczności
- ✓ **Silny pień** wskazuje na konieczność ciągłego uczenia się
- ✓ **Gałęzie** mówią o roli współpracy, wartości życia zgodnie z naturą i szanowania zasobów
- ✓ **Liście** symbolizują rozwój i dobrostan
- ✓ **Zaś prześwitujące promienie słońca** - opowieść o nadziei na zmianę

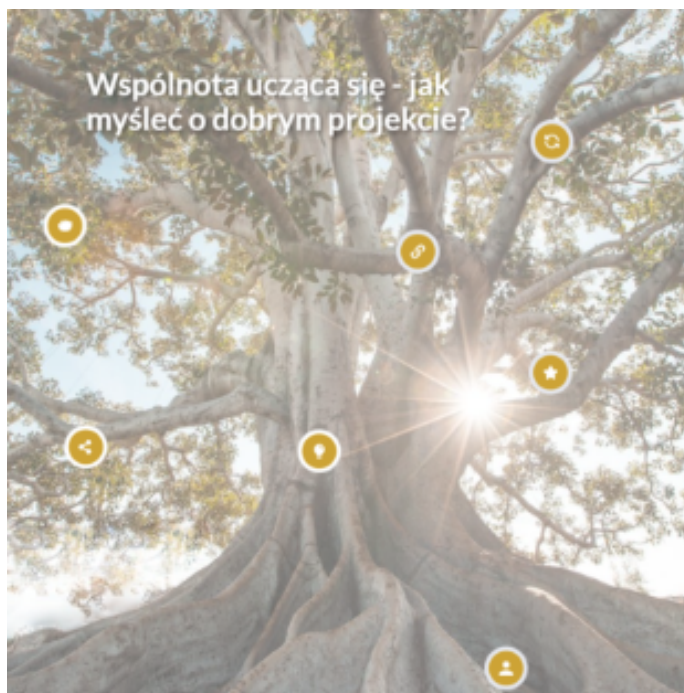
Każdy element wyrażony jest w formie opowieści, aby podkreślić rolę narracji - tego, jak mówimy i myślimy o świecie, i jak poszczególne narracje kształtują nasze działanie. Rolą edukacji globalnej jest tworzenie nowych narracji i opowieści, dzięki którym będzie możliwa zmiana.

Jakość w projektach z edukacji globalnej

Jak myśleć o dobrym projekcie?

Kliknij na poniższy obrazek, żeby dowiedzieć się więcej o poszczególnych opowieściach!

Nasze opowieści nie stanowią zamkniętej listy - możesz dodawać swoje **własne punkty i pomysły**, ujmując w nich to, co jest ważne dla Waszej grupy. Przede wszystkim jednak, pamiętaj, że **każde działanie**, jakie podejmiesz ze swoimi uczniami i uczennicami, będzie wartościowe.

Dobre praktyki w projektach młodzieżowych na rzecz klimatu

Ogród szkolny "Jonek" w Tychach

szkoła: Zespół Szkół nr 1 im. Gustawa Morcinka w Tychach

opiekunki grupy: Anna Cudak

temat projektu i potrzeba realizacji: Celem projektu było stworzenie przyszłolnego ogródka "Jonek" jako miejsca rekreacji, odpoczynku, kontaktu z przyrodą, ale także miejsca na naukę i refleksję nad funkcjonowaniem współczesnego świata. Podjęliśmy ten temat, ponieważ w szkole brakowało miejsca, w którym młodzież mogłaby odpocząć między lekcjami na świeżym powietrzu, w otoczeniu przyrody. Grupę projektową zainteresował także temat małych, lokalnych ogrodów i uznała, że przyjemnie byłoby stworzyć takie miejsce dla społeczności szkolnej. Podczas realizacji projektu ważna była dla nas opowieść o dobrostanie - możliwości zatrzymania się i skupienia na własnych potrzebach, a także opowieść o funkcjonowaniu w zgodzie z naturą i poszukiwaniu alternatywnych możliwości pozyskiwania produktów spożywczych na potrzeby lokalne.

Projekt łączy w sobie wiele wątków edukacji globalnej: zrównoważony rozwój, konsumpcja i produkcja, żywność i rolnictwo, bioróżnorodność, zasoby naturalne, zmiana klimatu, edukacja. W projekcie kształtowane były kompetencje kluczowe, na które kładzie nacisk edukacja globalna, m.in. krytyczne myślenie czy postawa otwartości na planetę.

opis działania: W ramach projektu przekształciliśmy szkolne, betonowe patio w ogródek. W trakcie pracy projektowej młodzież uczyła się prac ogrodniczych, współpracy i organizacji: rozplantowała i przekopała ziemię, zakupiła i nasadziła krzewy owocowe i ozdobne, rośliny wieloletnie i jednoroczne, pomalowała drewniane ławki i stoły. Jednocześnie zgłębiała temat wpływu różnych sposobów produkcji żywności na środowisko, rozwijając umiejętność krytycznego myślenia. Aby przybliżyć swoim kolegom i koleżankom temat, uczniowie umieścili na stołach kody QR prowadzące do wartościowych materiałów - artykułów i filmów. Poprzez uprawę owoców, ziół i warzyw w ogródku młodzież będzie promować małe lokalne ogrody jako alternatywę dla produkcji przemysłowej. Ich plony będą mogły zostać wykorzystane sezonowo przez spółdzielnię uczniowską Cafe Gustaw. Uczniowie otworzyli uroczyste ogródek 5 czerwca, włączając się tym wydarzeniem w szkolne obchody Światowego Dnia Ochrony Środowiska.

najważniejsze rezultaty:

- powstanie przyszkolnego ogródka, w którym rosną krzewy owocowe, kwiaty, zioła i warzywa
- rezultaty miękkie, czyli wzrost kompetencji uczniów w zakresie organizacji, współpracy, krytycznego myślenia oraz podniesienie świadomości lokalnej społeczności na temat produkcji żywności

współpraca/sojusznicy:

dyrektor, nauczyciele i pracownicy szkoły

co zyskali uczniowie i uczennice:

Uczniowie i uczennice zyskali miejsce do relaksu i kontaktu z przyrodą. Rozwinęli swoje umiejętności ogrodnicze oraz kompetencje miękkie. Nauczyli się współpracy, wiary we własne siły i tego, że nie należy się poddawać. Zwiększyli swoją wiedzę na temat światowej produkcji żywności i poznali metody alternatywne.

kilka słów od opiekunki:

Podczas realizacji projektu ważna była dla nas opowieść o dobrostanie - możliwości zatrzymania się i skupienia na własnych potrzebach, a także opowieść o funkcjonowaniu w zgodzie z naturą i poszukiwaniu alternatywnych możliwości pozyskiwania produktów spożywczych na potrzeby lokalne.

Ogród szkolny "Jonek"

wyzwania w realizacji projektu:

Największymi wyzwaniami w trakcie projektu były brak czasu i zmienna pogoda.

metody pracy i aktywności zastosowane przez grupę:

Uczniowie i uczennice rozpisali szczegółowy harmonogram projektu i podzielili się konkretnymi zadaniami. Większość praktycznych prac ogrodniczych wykonywali razem, w innych zadaniach podzielili się parami.

metody aktywizacji społeczności szkolnej:

Grupa projektowa zachęcała społeczność szkolną do odwiedzania ogródka i poszerzania wiedzy na temat produkcji żywności poprzez media społecznościowe oraz kody QR, umieszczone na stolikach w ogródku, prowadzące do artykułów i filmów tematycznych. Opowiedziały też kolegom i koleżankom o celach projektu podczas Dnia Ziemi oraz uroczystego otwarcia ogródka.

więcej o projekcie:

Działania projektowe były promowane zarówno wśród społeczności szkolnej podczas wydarzeń, takich jak Dzień Ziemi, jak i w przestrzeni internetowej - na Facebooku szkolnym oraz w mediach lokalnych:

Relacje na stronie szkoły na Facebooku - [z przygotowań](#), oraz [z otwarcia](#); [Relacja w lokalnej prasie](#)

#ogród przyszkolny #dobrostan #produkcja żywności #żywność lokalna #Światowy Dzień Ochrony Środowiska #zgodnie z naturą

Jesteśmy razem - międzykulturowy projekt w Środzie Wielkopolskiej

szkoła: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Środzie Wielkopolskiej

opiekunki grupy: Barbara Gierczyńska- Wasłowicz, Wioletta Kujawa

temat projektu i potrzeba realizacji:

Tematem była integracja społeczności szkolnej w wielokulturowej szkole. Od 2018 roku w naszej szkole są uczniowie z Ukrainy, Kazachstanu, Gruzji. Szczególnie ważne jest dla nas zwrócenie uwagi na kwestie tolerancji, ksenofobii i wykluczenia. Dotarcie z tą wiedzą nie tylko do uczniów, ale i rodziców. Uświadomienie, że migracja to sprawa nas wszystkich, zainteresowanie zjawiskiem wielokulturowości. Ważne dla nas było budowanie wśród uczniów postawy akceptacji i wzmacnianie poczucia przynależności do grupy. Dzięki temu możliwa była współpraca uczniów polskich i zwłaszcza ukraińskich w kolejnych sprintach naszego projektu.

opis działania:

Projekt podzielony był na etapy. Pierwszy etap (Sprint 1) polegał na powołaniu zespołów projektowych, wyłonieniu liderów i przeprowadzeniu debaty na temat: Migracja to sprawa nas wszystkich. Przygotowano także akcję promującą zainteresowania uczniów: Edycja I- Mam talent.

Sprint 2 i 3 rozpoczęliśmy od spaceru badawczego po szkole. W ramach spaceru określiliśmy potrzeby uczniów i w efekcie skoncentrowaliśmy nasze działania na rewitalizacji fragmentu przestrzeni szkolnej. Uczestnicy projektu wraz ze szkolną społecznością generowali pomysły na Jambordzie - i tak w przestrzeni parteru powstała strefa relaksacji, na I piętrze - strefa wyciszenia. Uczniowie wykonali między innymi dwa murale, jeden „Skrzydła mocy”, drugi pokazujący symboliczną integrację międzykulturową. Wykonana została ławeczka przyjaźni, dwie pufy, pomalowano fragment ściany.

Ławka szkolna symbolizująca przyjaźń Polsko-Ukraińską

Pozostałe wspólne działania obejmowały przygotowanie spektaklu profilaktycznego "Drugie życie" w Wojewódzkim Przeglądzie Teatrów Profilaktycznych, gdzie zdobyliśmy nagrodę za zajęcie II miejsca w kwocie 500 złotych. Nagrodę przeznaczaliśmy na zakup książek, gier planszowych i puzzli dla Dziennego Domu Senior+. Zorganizowaliśmy także piknik nad jeziorem jako finał projektu.

najważniejsze rezultaty:

- rozwój kompetencji społecznych,
- wzrost motywacji i zaangażowania uczniów,
- rozwój kreatywności- kreatywnego myślenia i działania,
- opanowanie umiejętności takich jak: decyzyjność, planowanie, zwiększenie wrażliwości społecznej

Efekty widzialne: przeprowadzona debata, rewitalizacja przestrzeni szkolnej, przygotowanie pikniku, występ zespołu teatralnego.

współpraca/sojusznicy: dyrekcja i nauczyciele, lokalna firma

co zyskali uczniowie i uczennice:

Uczniowie i uczennice nabyli umiejętność podejmowania decyzji, wizualizacji problemu, samorefleksji i rozwiązywania wspólnie trudnych spraw. Rozwinęli w sobie pewność siebie, umiejętność negocjacji i odwagi w wychodzeniu ze swoimi pomysłami. Nabyli także większą wrażliwość i umiejętność rozliczania siebie i innych z realizacji powierzonych zadań.

wyzwania w realizacji projektu:

Wyzwaniem było otrzymywanie stałego i regularnego Feedbacku, gospodarowanie czasem oraz pozyskiwanie sponsorów.

metody pracy i aktywności zastosowane przez grupę:

Debata, burza mózgów, inscenizacja, zajęcia praktyczne uczniów - głównie metoda design thinking.

metody aktywizacji społeczności szkolnej:

Tablica projektowa została umieszczona w widocznym miejscu na parterze, gdzie można było zapisywać na fiszkach pomysły, używana była również tablica interaktywna Jamboard. Poprzez wychowawców docierano do klas, przeprowadzając metaforyczne "badanie ankietowe".

kilka słów od opiekunki:

„Ważne dla nas było budowanie wśród uczniów postawy akceptacji i wzmacnianie poczucia przynależności do grupy. Dzięki temu możliwa była współpraca uczniów polskich i zwłaszcza ukraińskich w kolejnych sprintach naszego projektu”.

#międzykulturowość #uczniowie z Ukrainy #Mam Talent #tolerancja #współpraca

Jak młodzi ludzie korzystają z przerw w szkole? Odpoczynek w globalnym stylu w Poczesnej

nazwa szkoły: Szkoła Podstawowa im. G. Morcinka w Poczesnej

opiekun grupy: Michał Szczepanik

temat projektu i potrzeba realizacji:

Uczniowie i uczennice zadali sobie pytanie: jak młodzi ludzie korzystają z przerw w szkole? Projekt był realizowany przy okazji innych działań podejmowanych w szkole, które miały na celu zorganizowanie w szkole miejsc odpoczynku. Okazało się, że istnieje potrzeba dowiedzenia się więcej na temat tego, jak osoby z innych części świata spędzają przerwy. Na samym początku rozmawiając z młodzieżą dowiedziałem się, że najczęściej postrzegają innych ludzi stereotypowo, czyli przerwa w szkole w Kenii wiąże się z wyjściem na łąkę, obcowanie z dzikimi zwierzętami.

opis działania: Działania rozpoczęliśmy od określenia, czego uczniowie i uczennice potrzebują aby czas przerw był dla nich dobrym doświadczeniem. W tym celu stworzyliśmy mapę myśli.

Następnie zastanowiliśmy się, w jaki sposób przerwy są spędzane przez uczniów i uczennice w innych częściach świata. Podjęliśmy się wyszukania w internecie informacji na temat przerw w szkołach, na każdym kontynencie wyszukując co najmniej jedno państwo. Następnie zaprezentowaliśmy informacje na forum klasy i przygotowaliśmy prezentację internetową.

Prezentacja obejmowała 5 krajów: Kenię, Tajlandię, Tasmanię, Brazylię i Kubę. W każdym przypadku opisane zostały czas trwania i częstotliwość przerw, działania podejmowane podczas przerwy, zwyczaje kulinarne podczas przerw, a także ogólnie kultura i zachowanie w ich trakcie, i wreszcie rodzaj regulacji i nadzoru, który odbywa się na przerwach.

Zrealizowaliśmy także działanie stworzenia arboretum: uczennice i uczniowie założyli w otoczeniu szkoły mini arboretum w którym znajdują się rodzime gatunki krzewów. Jest to w sumie około 70 drzew i krzewów - zdecydowaliśmy się głównie na gatunki krajowe by uczulić społeczność lokalną na to, że gatunki obce mogą wyrządzić szkody w środowisku. Na zajęciach w szkole analizowaliśmy jakie zmiany w środowisku mogą powodować gatunki sprowadzane z dalekich stron np. dąb czerwony.

Kącik ziół

Ponadto, w szkole utworzyliśmy cztery miejsca wyposażone w poduchy do siedzenia w których będzie można odpocząć w otoczeniu roślin (głównie ziół), zapoznać się z ich opisem i sposobami pielęgnacji. Powstały kwietniki w których uczennice i uczniowie wysiali zioła np. miętę, bazylię, oregano, ich liście można było zerwać włożyć do kanapki lub butelki z wodą. Kwiećniki cieszyły się dużym zainteresowaniem i już pod koniec roku szkolnego zioła były praktycznie bez liści (a właśnie o to nam chodziło - by uczniowie z nich korzystali). Na wiosnę planujemy kolejne sadzenie ziół.

najważniejsze rezultaty:

- większa świadomość na temat życia młodych ludzi w różnych państwach.
- przygotowanie materiału z którego można skorzystać w przyszłości, poruszając to zagadnienie.
- nabycie umiejętności krytycznego myślenia przez młodych ludzi.

co zyskały uczennice:

- możliwość konfrontacji swojej wiedzy z tym jak w rzeczywistości wygląda edukacja i czas wolny w szkole w różnych krajach.
- zyskanie świadomości tego, że przerwa w polskiej szkole nie wygląda odmiennie od tego, jak spędzają ją uczniowie i uczennice w Kenii, Tajlandii, Tasmanii.

wyzwania w realizacji projektu:

Wyzwaniem był wiek uczniów i uczennic - projekt realizowała klasa 5, dla której tematyka była zbyt trudna. Rozwiązaniem tego wyzwania okazało się nawiązanie współpracy z uczennicami i uczniami z klasy 7.

metody pracy i aktywności zastosowane przez grupę:
praca w małych grupach z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

metody aktywizacji społeczności szkolnej:
plakaty w szkole - przez 1 tydzień społeczność szkolna dowiadywała się o przerwę w jednym kraju

kilka słów od opiekuna:

Na samym początku rozmawiając z młodzieżą dowiedziałem się, że najczęściej postrzegają innych ludzi stereotypowo, czyli przerwa w szkole w Kenii wiąże się z wyjściem na łękę, obcowanie z dzikimi zwierzętami.

#przerwa #czas wolny
#dobrostan #zwyczaje
w różnych krajach świata
#kącik relaksu #kącik ziół
#różnorodność #stosunki
międzykulturowe

Kącik relaksu

Wiem, co jem... Myślę, nie marnuję w Warszawie

nazwa szkoły: Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 30 im. Powstańców 1863r. w Warszawie

opiekun grupy: Radosław Potrac

temat projektu i potrzeba realizacji:

Nasz projekt jest bliski uczniom i dotyczy najbliższej sfery piramidy bezpieczeństwa. Jednocześnie można go także łatwo przenieść na płaszczyznę globalną. Od domowego gospodarstwa, poprzez szkołę, aż do skali miasta, kraju, globu. Projekt umożliwia także działanie metodą STEAM, agile itp. związanymi z projektami z dużym udziałem samodzielności uczniów oraz ich samo-poprawą. Założeniem projektu było "potykanie się" i korzystanie z informacji zwrotnej płynącej z pomyłek.

Projekt dotyczy tematyki współzależność, edukacji ekologicznej, oraz naszych postaw i wartości.

opis działania:

Projekt miał dwojaki cel. Po pierwsze, zmierzał do wykazania poziom marnowanej żywności na różnych etapach - w tym na etapie szkolnym. Po drugie, na podstawie wyników badań założone zostało przeprowadzenie kampanii społecznej.

Rozpoczęliśmy od wyboru zagadnienia przez uczniów. Na lekcji wychowawczej, podczas burzy mózgów uczniowie wybrali pięć obszarów, które ich zdaniem są najbardziej "palące" we współczesnych im czasach. Z tych pięciu wybrali obszar, który ich zdaniem jest możliwy do realizacji w ich otoczeniu i środowisku - a jednocześnie działania te można przenieść na inne obszary. Ustalono kolejne kroki badań i miejsca oraz osoby, które je przeprowadzą.

Następnie na podstawie wspólnie opracowanej ankiety przeprowadzono obserwację:

- ilości jedzenia marnowanego w domu (wyrzucane produkty, resztki z posiłków, zepsute owoce i warzywa)
- ilości niezjedzonych posiłków w szkole (dwa tygodnie obserwacji, na każdej przerwie grupa około 100 uczniów)

Po przeprowadzeniu obserwacji dane zostały zebrane w tabelę i wykresy z wykorzystaniem lekcji informatyki i wsparcia nauczycieli.

Następnie zebrane wyniki zostały porównane z tymi, jakie funkcjonują w przestrzeni publicznej. Okazało się, że środowiska domowe są powyżej średniej, zaś środowisko szkolne na poziomie średnich danych.

Po przeprowadzeniu analizy danych uczniowie przez trzy tygodnie planowali kampanię społeczną dotyczącą niemarnowania jedzenia.

Przygotowano:

- plakaty,
- spoty kampanijne
- scenariusz krótkich działań podczas lekcji

Po przygotowaniu materiałów uczniowie spotykali się z uczniami klas młodszych samodzielnie. Włączyli też wychowawców klas starszych do wspólnych rozmów z podopiecznymi.

Po przeprowadzeniu kampanii w szkole i rozmów z rodzicami w domach (gdzie zaprezentowali wyniki obserwacji i badań) ustalono kolejny termin badań (obserwacji), aby sprawdzić, czy kampania społeczna przyniosła efekty. Ponownie przeprowadzono badania, opracowano wyniki. Porównanie obu wyników przyniosło dane, na podstawie których można było stwierdzić zmianę pozytywną dotyczącą marnowania jedzenia w domach i szkole, przy czym zmiana w domach była większa niż ta w środowisku szkolnym.

Wyniki zostały zebrane, opracowane i przedstawione na zebraniu z Radą Rodziców Szkoły i Radzie Pedagogicznej.

Przygotowanie posiłku z owoców, jakie zostały danego dnia na stołówce

najważniejsze rezultaty:

- zmiana postaw uczniów, rodziców,
- zmiana odnoszenia się do wartości, które są dla uczniów ważne - w zakresie przeprowadzonego projektu,
- zmiana jakościowa i ilościowa - w marnowaniu jedzenia oraz zmiana dotycząca zachowania uczniów będących świadkami marnowania,
- zmiana w szkolnej kuchni - gdzie podczas wydawania posiłków częściej się pytano o wielkość porcji,
- wykorzystanie resztek żywności i stworzenie miejsca, gdzie uczniowie mogą pozbywać się częściowo zjedzonych kanapek.

współpraca/sojusznicy:

Rada Rodziców, Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, rodzice w domach, szkolna kuchnia

co zyskali uczniowie i uczennice:

Wartości:

- świadomość znaczenia problemu (choćby w odniesieniu do ilości zużywanej wody)
- świadomość samodzielności i wpływu na wprowadzanie zmian
- zmiana postaw rodziców wobec dzieci

Zmiany:

- możliwość dostosowania wielkości porcji
- punkt składania resztek
- wciąż istnieje pomysł na wymianę jedzenia i dzielenie się kanapkami

wyzwania w realizacji projektu:

Wyzwaniem była realizacja samodzielności uczniów, zapewnienie motywacji do terminowego realizowania zadań, wykorzystanie narzędzi do opracowania wyników, a także ustalenie szczegółowych rozwiązań z kuchnią i Dyrekcją szkoły.

metody pracy i aktywności zastosowane przez grupę:

Agile, Steam, burza mózgów, debata - kampania społeczna, spotkania z młodszymi kolegami (edukacja rówieśnicza)

metody aktywizacji społeczności szkolnej:

Aktywizowaliśmy społeczność poprzez działania promocyjne z wykorzystaniem nowych narzędzi - FB, Insta, Tik-Toka itp. Ponadto przeprowadziliśmy z Samorządami Uczniowskimi debatę z prezentacją wyników i lekcje rówieśnicze. Zorganizowaliśmy także materiały dla nauczycieli na lekcje wychowawcze.

kilka słów od opiekuna:

● ● ●
Założeniem projektu było "potykanie się" i korzystanie z informacji zwrotnej płynącej z pomyłek.

**#marnowanie żywności #kampania społeczna
#diagnoza #zmiana postaw #badanie #stołówka
szkolna #media społecznościowe**

Małe działania czy wielkie wyzwania?

nazwa szkoły: Zespół Szkół Specjalnych im. ks. Jana Twardowskiego w Pruszkowie

opiekunka grupy: Grażyna Rzepińska

temat projektu i potrzeba realizacji:

Tematem projektu było wzmocnienie świadomości ekologicznej społeczności szkolnej poprzez działania grupy projektowej promujące spożywanie produktów lokalnych, zapobieganie marnowaniu jedzenia i dawanie przedmiotom drugiego życia. Projekt poruszał zagadnienie nadmiernej eksploatacji ziemi i jej zanieczyszczania oraz konsumpcjonizmu.

opis działania:

Praca projektowa polegała na kilku małych, wspólnych działaniach nauczyciela i 4-osobowej klasy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i autyzmem. Zaczęła się od pracy ogrodniczej przy założeniu uprawy pomidorów, aby chłopcy nauczyli się współpracy, systematyczności w podlewaniu i pielęgnowaniu sadzonek. Bardzo zaangażowali się też w rozdawanie wyhodowanych roślin i zachęcanie innych do zakładania własnych mini ogródków.

Kolejnym wyzwaniem zmierzającym do rozwijania kompetencji osobistych i społecznych było zbieranie informacji o powstających jadalniach, czyli miejscach w których można podzielić się jedzeniem, zostawić jego nadmiar albo coś wziąć, by się nie zmarnowało. Ze wsparciem radnego z naszej miejscowości uczniowie przeprowadzili w swojej szkole kampanię edukacyjno-informacyjną dotyczącą lokalnych jadalni w Piastowie i Pruszkowie.

Grupa projektowa wraz z opiekunem zaangażowała się w działania sekcji ekologicznej Zespołu Szkół Specjalnych w Pruszkowie. Dzięki temu brali udział w akcji wymianek odzieży, książek i zabawek. Wspólnie wzięli też udział w szkolnym przedstawieniu "Ratujmy Matkę Ziemię" prezentując piosenkę o recyklingu szkła. Nagraniem teledysku do tego utworu zdobyli nagrodę finansową w ogólnopolskim konkursie ekologicznym.

najważniejsze rezultaty:

- wzmocnienie kompetencji społecznych uczniów ze spektrum autyzmu
- integracja społeczności szkolnej w działaniach na rzecz środowiska.

współpraca/sojusznicy:

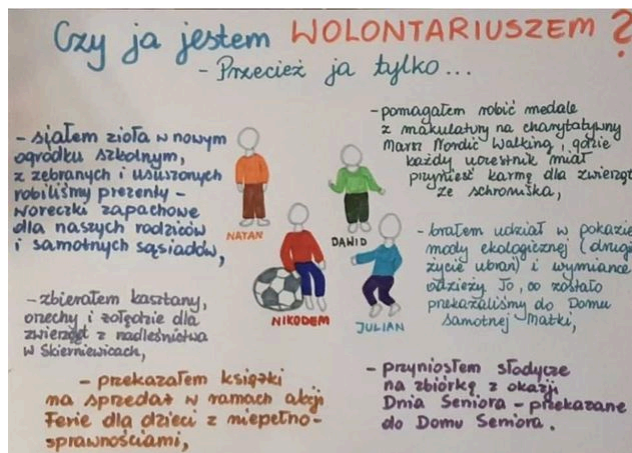
Nauczyciele Sekcji Ekologicznej ZSS w Pruszkowie, rodzice, radny Piastowa.

co zyskali uczniowie i uczennice:

Uczniowie nauczyli się współpracować, polubili spędzać czas blisko natury. Zrozumieli, że małe działania szkolne i lokalne mają wpływ na zjawiska globalne. Projekt miał pozytywny wpływ na rozwój osobisty uczniów, zwiększył ich zainteresowanie środowiskiem, zaszczerpił ekologiczne podejście do życia. Swoimi działaniami zyskali podziw i szacunek, wzrosła ich pozycja społeczna w środowisku szkolnym.

wyzwania w realizacji projektu:

Wyzwaniem dla opiekuna grupy było dostosowanie działań do indywidualnych możliwości uczniów. Dla uczniów wyzwaniem było wyjście poza schemat pracy lekcyjnej, prezentowanie swoich działań na forum szkoły.

Plakat uczniowski

metody pracy i aktywności zastosowane przez grupę:

Stosowano metody praktycznego działania – prace ogrodnicze, zbiórki i wymianki, metodę dziennikarską zbierania i prezentacji informacji oraz metodę inscenizacji, prezentacji teledysku.

metody aktywizacji społeczności szkolnej:

Społeczność szkolna mogła nabyć sadzonki pomidora, przeczytać ulotki, plakaty, gazetki, obejrzeć przedstawienie ekologiczne, przeczytać relacje o naszych działaniach na Facebooku szkoły.

więcej o projekcie:

[Relacja na Facebooku szkoły](#)

kilka słów od opiekunki:

Projekt miał pozytywny wpływ na rozwój osobisty uczniów, zwiększył ich zainteresowanie środowiskiem, zaszczerpił ekologiczne podejście do życia. Swoimi działaniami zyskali podziw i szacunek, wzrosła ich pozycja społeczna w środowisku szkolnym.

#ogród #jadłodzielnie #wymianki #uczniowie z niepełnosprawnościami #integracja #teledysk ekologiczny

Publikacja powstała w ramach projektu finansowanego ze środków Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU).

Wydawca:
Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10
00-666 Warszawa
tel. 22 825 05 50
www.ceo.org.pl

ISBN: 978-83-67226-59-2
Rok wydania: 2025

Autorzy i Autorki: Anna Cudak, Barbara Gierczyńska-Wasłowicz,
Marta Kałużyńska, Ida Miczke, Radosław Potrac, Grażyna Rzepińska,
Michał Szczepanik
Opracowanie graficzne: Ewa Brejnakowska-Jończyk

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons. Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej i Unii Europejskiej opatrzonych informacją o prawach autorskich (więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>).

Strona internetowa: globalna.ceo.org.pl